

Kluczowe reformy w Polsce (stan na 31 sierpnia 2016 r.)

Wprowadzenie

Tabela „Kluczowe reformy w Polsce” przedstawia krótko **25 reform** wprowadzonych, wprowadzanych lub planowanych przez polski rząd, który powstał w listopadzie 2015 r. Znajdują się tam **reformy społeczne i gospodarcze, reforma finansów publicznych, reformy dotyczące bezpieczeństwa narodowego i wymiaru sprawiedliwości itd.** Zostały one streszczone na 10 stronach i przedstawione, co do zasady, wg stanu na 31 sierpnia 2016 r. (z kilkoma uaktualnieniami wg stanu na początek września br.). Przedstawiona została diagnoza sytuacji i wyjaśnienie dlaczego dana reforma jest potrzebna, cele i kluczowe elementy poszczególnych reform, harmonogram ich wdrożenia, a także inne użyteczne informacje.

Reformy te są korzystne dla polskiego społeczeństwa i polskiej gospodarki. Polacy są bardzo zainteresowani tymi reformami (np. programami Rodzina 500+ i Mieszkanie+, reformami oświaty i zdrowia, minimalną stawką za pracę itp.), gdyż mają one autentyczny wpływ na poprawę ich codziennego życia. Na przykład, w tym roku, dzięki programowi Rodzina 500+, wiele polskich rodzin mogło po raz pierwszy pozwolić sobie na wakacje z dziećmi, wydać więcej pieniędzy na zakup sprzętu AGD, edukację dzieci itp. Jak wynika z raportu Banku Światowego (z sierpnia br.), program Rodzina 500+ daje już pierwsze pozytywne efekty, jakim jest zmniejszenie ubóstwa w Polsce. Bank Światowy oczekuje też, że inna planowana reforma – podniesienie kwoty wolnej od podatku – przyniesie dalszą poprawę redystrybucji dochodów w ramach polityki fiskalnej.

Reformy mają być wprowadzane przez rząd w sposób odpowiedzialny, tzn. mając na względzie dyscyplinę finansów publicznych. Nowym wydatkom budżetowym mają towarzyszyć nowe dochody budżetowe (np. wpływy z podatku bankowego, podatku od supermarketów, uszczelnienia systemu podatkowego itp.). Jeśli niektóre reformy są zbyt kosztowne, aby wprowadzić je natychmiast, są one nieco odkładane w czasie lub częściowo modyfikowane – tak, by przestrzegane były zasady i limity fiskalne UE. Potwierdza to projekt ustawy budżetowej na 2017 r. (z sierpnia br.), który przewiduje, że deficyt budżetowy (2,9% PKB) nie przekroczy 3% limitu wymaganego przez Pakt Stabilności i Wzrostu (i unijną procedurę nadmiernego deficytu).

Przykładem **pozytywnego postrzegania rządowych reform przez społeczeństwo** jest najnowszy sondaż CBOS (z sierpnia br.), z którego wynika, że w opinii 44% badanych polskie władze są obecnie dobrze przygotowane do zapobiegania atakom terrorystycznym (33% jest przeciwnego zdania). W kwietniu br., tj. przed uchwaleniem ustawy antyterrorystycznej (co nastąpiło w czerwcu br.), jedynie 20% badanych postrzegało polskie władze jako dobrze przygotowane, a aż 63% było przeciwnego zdania. Podobne wyniki były też w 2013 i 2015 r. (26-28% badanych uważało władze za dobrze przygotowane, a 55-58% za nieprzygotowane).

W przeciwieństwie do reform, Polacy niezbyt interesują się sporem wokół Trybunału Konstytucyjnego, który staje się dla nich coraz mniej zrozumiały. Brak zainteresowania wynika też z tego, że spór ten nie ma wpływu na ich codzienne życie (korzystają bowiem z pełni praw i wolności typowych dla demokratycznych społeczeństw, jak np. wolne wybory, wolność słowa, wolność zgromadzeń, większy niż dotychczas pluralizm w mediach itd.). Ponadto, Trybunał Konstytucyjny jest często postrzegany przez Polaków jako instytucja upolityczniona, a nie bezstronna. Potwierdza to najnowszy sondaż CBOS (z sierpnia br.), z którego wynika, że 38% badanych negatywnie ocenia pracę Trybunału, a 29% pozytywnie (podobne wyniki notowano też w lipcu i czerwcu

br.: 39% i 37% - oceny negatywne, a 27% i 29% - oceny pozytywne). Tym niemniej, kwestia Trybunału Konstytucyjnego – który również wymaga reformy – znalazła się w niniejszej tabeli.

Generalnie, celem opracowania „Kluczowe reformy w Polsce” (tabela została przygotowana w języku polskim i angielskim) jest objaśnienie rządowych reform wprowadzanych obecnie w Polsce. Ma to ułatwić **zrozumienie społecznej, gospodarczej i politycznej sytuacji w Polsce, która jest często przedstawiana w sposób mylący i nierzetelny zarówno przez krajowe, jak i zagraniczne media, a także część polityków.**

Aneks: Tabela „Kluczowe reformy w Polsce (stan na 31 sierpnia 2016 r.)”

Kluczowe reformy w Polsce (stan na 31 sierpnia 2016 r.)

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
Reformy społeczne				
1.	<p>Program wsparcia rodzin z dziećmi i poprawy demografii (Rodzina 500+)</p> <p>Według GUS, liczba ludności Polski spada i będzie spadać. W 2050 wyniesie ona 34,9 mln, tj. o 3,1 mln (8,3%) mniej niż w 2014. Liczba urodzeń będzie maleć od 2016, a w 2050 ma być o 24% niższa niż w 2014.</p> <p>Główne cele programu Rodzina 500+ to wsparcie dla rodzin wychowujących dzieci i długofalowa poprawa polskiej demografii. Dzięki programowi, w ciągu 10 lat liczba urodzeń ma wzrosnąć o ok. 280 000, a wskaźnik dzietności z 1,29 do 1,6, czyli średniej UE.</p>	<p>Finansowe wsparcie dla rodzin: 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko.</p> <p>Finansowe wsparcie dla rodzin o niskich dochodach: 500 zł miesięcznie także dla pierwszego lub jedynego dziecka – jeśli miesięczny dochód rodziny nie przekracza 800 zł netto.</p> <p>Finansowe wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi: jak wyżej – jeśli miesięczny dochód rodziny nie przekracza 1200 zł netto.</p> <p>Świadczenie wypłacane do osiągnięcia przez dziecko pełnoletniości (18. roku życia dziecka).</p>	<p>Ustawa z 11 II 2016 (Rodzina 500+) weszła w życie 1 IV 2016.</p> <p>Do 30 VI 2016: 2,6 mln wniosków; świadczenie otrzymało 3,2 mln dzieci; do polskich rodzin trafiło 5 mld zł.</p>	<p>Podobne programy istnieją w UE (np. w Niemczech, Irlandii, Francji).</p> <p>Bank Morgan Stanley (III 2016): Rodzina 500+ spowoduje wzrost wydatków gospodarstw domowych, co przełoży się na szybszy wzrost gospodarczy. Bank podwyższył prognozę wzrostu PKB w Polsce na 2016 i 2017 (z 3,2% i 3,4% do 3,6%). Podobne opinie wyraziły Narodowy Bank Polski i Ministerstwo Finansów (wzrost PKB wyższy o 0,5 pkt proc.).</p>
2.	<p>Program mieszkaniowy (Mieszkanie+)</p> <p>Szacuje się, że ok. 60% Polaków nie ma zdolności kredytowej, nie jest w stanie kupić mieszkania i nie jest w stanie wynająć mieszkania na wolnym rynku. W Polsce do użytkowania rocznie trafia ok. 140 tysięcy lokali, z których ok. 95% adresowanych jest do osób o relatywnie wysokich dochodach.</p> <p>Potrzebny jest rządowy program mający na celu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych rodzin o niskich i średnich dochodach.</p>	<p>Utworzenie Narodowego Funduszu Mieszkaniowego (do którego trafią grunty Skarbu Państwa) i budowa mieszkań na wynajem z opcją dojścia do własności (preferowane rodziny wielodzietne).</p> <p>Wsparcie budownictwa społecznego (mieszkania na wynajem dla nisko i przeciętnie zarabiających).</p> <p>Indywidualne konta mieszkaniowe – wsparcie państwa za długookresowe oszczędzanie na cele mieszkaniowe (remont, budowę domu, zakup mieszkania).</p>	<p>Założenia programu: III kwartał 2016.</p> <p>Ustawy: koniec 2016, I poł. 2017.</p> <p>Konta mieszkaniowe: od 2018.</p>	<p>Czynsze za wynajem przy wykorzystaniu gruntów Skarbu Państwa mają wynieść 10-20 zł/m² (mieszkania z opcją dojścia do własności: ok. 20% więcej). Czynsze w budownictwie społecznym: ok. 10-15 zł/m². Rynkowe ceny najmu: 20-50 zł/m².</p>
3.	<p>Zakaz odbierania dzieci biednym rodzinom</p> <p>Rzecznik Praw Dziecka i organizacje pozarządowe notowały przypadki „pochopnego” odbierania rodzicom dzieci przez sądy z uwagi na złą sytuację materialną rodziny. Konieczna jest lepsza ochrona rodzin i dzieci.</p>	<p>Ograniczenie zbyt daleko idącej ingerencji sądów w życie rodzinne i władzę rodzicielską – m.in. poprzez wprowadzenie zasady, że niedopuszczalne jest umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa.</p>	<p>Ustawa z 18 III 2016 (kodeks rodzinny) weszła w życie 30 IV 2016.</p>	<p>W 2013 – wg Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – 771 dzieci przebywało w pieczy zastępczej z powodu biedy i niezaradności życiowej ich rodziców.</p>

Reforma		Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
4.	System emerytalny	<p>W 2012, wbrew woli społeczeństwa, rząd PO-PSL podwyższył wiek emerytalny do 67 lat (z 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn), a w 2014 dokonał przeniesienia 51,5% aktywów otwartych funduszy emerytalnych (OFE) do systemu państwowego (ZUS – I filar).</p> <p>Należy obniżyć wiek emerytalny (zwracając uwagę na skutki budżetowe) i zreformować system emerytalny, aby zwiększyć stopę oszczędności, inwestycji i tempo wzrostu PKB.</p>	<p>Przywrócenie poprzedniego wieku emerytalnego (60 i 65 lat) – propozycja Prezydenta RP.</p> <p>II filar – przekazanie 75% aktywów OFE na Indywidualne Konta Emerytalne (IKE), a 25% do Funduszu Rezerwy Demograficznej.</p> <p>III filar – Pracownicze Programy Kapitałowe (PPK) i Indywidualne Programy Kapitałowe (IPK). Pracownicy (19-55 lat) będą automatycznie zapisywani do PPK, ale będą mogli z nich zrezygnować.</p>	<p>Założenia reformy: VII 2016 (legislacja: 2016-2017; wdrożenie: 2018-2019).</p> <p>Wiek emerytalny (60/65 lat): prace w toku, nowe przepisy od X 2017.</p>	<p>Dobrowolne formy oszczędzania są wzorowane na brytyjskim National Employment Savings Trust.</p> <p>Spodziewane efekty reformy: wzrost liczby uczestników III filaru o 5,5 mln (obecnie 380 000), oszczędności o 12-22 mld zł rocznie i tempa wzrostu PKB o 0,4 pkt proc. rocznie.</p> <p>Koszt powrotu do wieku 60/65 lat: ok. 10 mld zł rocznie.</p>
5.	Edukacja	<p>Rząd PO-PSL wprowadził obowiązek szkolny od 6. roku życia. Dokonano tego wbrew woli większości rodziców, którzy w latach 2012-2015 mocno protestowali przeciwko temu.</p> <p>System 6+3+3 nie sprawdził się (agresja w gimnazjach, zbyt krótki okres przygotowania do matury itp). Mimo spadku liczby uczniów (niż demograficzny), rosta liczba gimnazjów.</p> <p>System szkolnictwa wymaga reformy, m.in. zmiany struktury (likwidacja gimnazjów), unowocześnienia, dostosowania do potrzeb rynku pracy, wychowania patriotycznego itp.</p>	<p>Przywrócenie obowiązku szkolnego od 7. roku życia (nauka od 6. roku życia na wniosek rodziców).</p> <p>Nowy system szkolnictwa (8+4), tj. 8-letnia szkoła podstawowa i 4-letnie liceum ogólnokształcące.</p> <p>Kształcenie zawodowe (we współpracy z pracodawcami) – 5-letnia dwustopniowa szkoła branżowa (3+2) lub 5-letnie technikum.</p> <p>We wszystkich szkołach: szerokopasmowy internet, tablice interaktywne, nauka programowania, ale i większy nacisk na naukę historii i języka polskiego.</p> <p>Zmiany dot. rozwoju zawodowego nauczycieli.</p>	<p>Ustawa z 29 XII 2015 (obowiązek szkolny) weszła w życie 23 I 2016.</p> <p>Reforma oświaty (ogłoszona w VI 2016) rozpocznie się w roku szkolnym 2017/2018, a zakończy w 2023/2024.</p>	<p>Ogólnopolska debata oświatowa „Uczeń. Rodzic. Nauczyciel. Dobra zmiana” (III-VI 2016): w 16 miastach odbyły się debaty z udziałem MEN, nauczycieli, rodziców, samorządowców itd. MEN powołało 16 zespołów eksperckich (1840 ekspertów).</p> <p>Dzięki uszczelnieniu systemu dotacji dla szkół niepublicznych budżet państwa zyska 25 mln zł rocznie, a samorzady 100 mln zł rocznie.</p>
6.	Służba zdrowia	<p>Główne problemy służby zdrowia to długie kolejki do lekarzy, niedofinansowanie, biurokracja, brak koordynacji itp. Część obywateli nie ma dostępu do świadczeń zdrowotnych.</p> <p>Obecnie właścicielem apteki w Polsce może być każdy. Wiele aptek dokonuje nielegalnej sprzedaży leków za granicę.</p> <p>Wszystkim obywatelom należy zapewnić dostęp do opieki zdrowotnej niezależnie od ich sytuacji materialnej (art. 68 Konstytucji).</p>	<p>Bezpłatna podstawowa opieka zdrowotna dla wszystkich, w tym nieubezpieczonych (ok. 2,5 mln osób).</p> <p>Likwidacja NFZ – w zamian finansowanie z budżetu państwa (wzrost nakładów na służbę zdrowia z 4,8% do 6% PKB w 2025).</p> <p>Bezpłatne leki dla osób po 75. roku życia na choroby wieku podeszłego (Alzheimer, nadciśnienie itp).</p> <p>„Apteka dla farmaceuty” – co najmniej 51% udziałów w aptece musi posiadać magister farmacji.</p>	<p>Założenia reformy: VII 2016 (wdrożenie: 2017-2018).</p> <p>Ustawa z 18 III 2016 (seniorzy) weszła w życie 12 VI 2016 (lista leków: do 1 IX 2016).</p>	<p>Publiczne nakłady na służbę zdrowia: średnia OECD - 6,7% PKB, Węgry - 5,1%, Czechy - 6,3%, Wielka Brytania - 7,8%, Niemcy - 8,7%.</p> <p>Wydatki budżetowe na leki dla seniorów: 8,3 mld zł (2016-2025).</p> <p>Zasada „apteka dla farmaceuty” obowiązuje w 12 z 28 państw UE.</p>

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
7. Toksyczne produkty finansowe	<p>W latach 2000-2013 banki udzielały indeksowanych/denominowanych kredytów hipotecznych (głównie wobec CHF), nie informując klientów o ryzyku kursowym. 15 I 2015 nastąpiło skokowe umocnienie franka wobec złotego i znaczny wzrost rat kredytowych u osób spłacających powyższe kredyty – często ponad ich możliwości finansowe. Na koniec 2015 było 560 000 osób spłacających takie kredyty (o wartości 144 mld zł).</p> <p>W latach 2009-2013 banki i firmy ubezpieczeniowe masowo sprzedawały tzw. polisolokaty nie informując klientów o kosztach likwidacji lokat (utrata do 90% środków).</p>	<p>Banki muszą zwrócić swoim klientom nienależnie pobrane świadczenia z tytułu zawyżonych spreadów walutowych, które były stosowane przez banki przy przeliczaniu rat kredytowych z CHF na PLN. Zwrot nadpłaty (wraz z odsetkami) nastąpi na wniosek klienta. Roszczenie dotyczy całości lub części kredytu/kredytów (łączny limit 350 000 zł).</p> <p>Przymusowe i jednorazowe przewalutowanie kredytów hipotecznych odłożone w czasie, ale nie porzucone. W międzyczasie, banki powinny samodzielnie i dobrowolnie (w drodze negocjacji i ugody z klientami) dokonać stopniowego przewalutowania kredytów. Będą temu towarzyszyć silne bodźce ze strony władz (m.in. nadzoru bankowego).</p>	<p>Prezydencki projekt ustawy (zwrot nadpłat dot. <i>spreadów</i>): 1 VIII 2016.</p> <p>Propozycje dot. rozwiązania problemu polisolokat: prace analityczne w toku.</p>	<p>Koszt zwrotu <i>spreadów</i>: 4 mld zł. Koszt przewalutowania kredytów: 21-22 mld zł (NBP i KNF, VIII 2015); 67 mld zł (KNF, III 2016, na podstawie ankiety wśród banków); 30-40 mld zł (Kancelaria Prezydenta, VI 2016).</p> <p>Raport Rzecznika Finansowego (VI 2016): nieważność klauzul niedozwolonych w umowach kredytowych (np. indeksacji kredytu wg kursu CHF). Raport UOKiK (IX 2009): nieprawidłowości dot. <i>spreadów</i>.</p> <p>Problem polisolokat (szacowany na 50 mld zł) dotyczy 4 mln Polaków.</p>
Gospodarka i finanse publiczne				
8. Plan Odpowiedzialnego Rozwoju	<p>Dotychczasowe źródła wzrostu (np. niskie koszty pracy) wyczerpały się. Model rozwoju w dużej części bazował na kapitale zagranicznym. Zbyt mało polskich firm wprowadza innowacje na rynek, a zbyt wiele konkuruje niską ceną. Od 2016 liczba osób pracujących będzie spadać (w 2050 może ich być nawet o 5 mln mniej). Administracja publiczna jest nieefektywna.</p> <p>Jeśli nie chcemy utknąć w gronie krajów „średniego rozwoju”, musimy znaleźć nowe lokomotywy rozwoju. Potrzebne są: więcej inwestycji i wyższe nakłady na innowacje, wyraźnie lepsza współpraca nauki i biznesu, ułatwienia dla przedsiębiorstw, wsparcie rozwoju firm i ich ekspansji zagranicznej, promowanie oszczędności itp.</p>	<p>Pięć filarów rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reindustrializacja – rozwój strategicznych działów gospodarki, klastry i doliny przemysłowe itp. 2. Rozwój innowacyjnych firm – Konstytucja Biznesu, przyjazne otoczenie prawne, reforma instytutów naukowo-badawczych itp. 3. Kapitał dla rozwoju – 1 bln zł na inwestycje (Polski Fundusz Rozwoju, fundusze UE, EBI, EBOR, Bank Światowy itp), budowanie oszczędności Polaków. 4. Ekspansja zagraniczna – Pion Wspierania Eksportu w Polskim Funduszu Rozwoju, budowa silnej polskiej marki, reforma dyplomacji ekonomicznej itp. 5. Rozwój społeczny i regionalny – edukacja dostosowana do potrzeb rynku pracy, program demograficzny, pakt dla obszarów wiejskich itp. 	<p>Założenia planu: II 2016.</p> <p>Pakiet dla przedsiębiorców: VI 2016 (zob. pkt 9).</p> <p>Program Budowy Kapitału (w tym reforma systemu emerytalnego): VII 2016 (zob. pkt 4).</p> <p>Szczegółowa Strategia w konsultacjach społecznych od VIII 2016.</p>	<p>Cele rządu na 2020 to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost inwestycji z poziomu 18% do 25% PKB; - wzrost nakładów na badania i rozwój (B+R) z poziomu 0,8% do 2% PKB; - wzrost liczby średnich i dużych przedsiębiorstw z 18 tys. do 22 tys.; - więcej polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych (o 70%); - wzrost produkcji przemysłowej wyższy od wzrostu PKB; - PKB per capita Polski na poziomie 79% średniej UE (obecnie 60%).

	Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
9.	Pakiet dla przedsiębiorców	Główne problemy polskich firm, które należy rozwiązać to m.in. wysokie podatki, niekończące się postępowania w urzędach, kary administracyjne nieadekwatne do przewinień, obciążenia biurokratyczne, czasochłonne odzyskiwanie długów , brak przepisów dot. innowacyjnych start-upów , brak przepisów pozwalających na niezakłócone działanie firmy po śmierci właściciela itp.	100 usprawnień dla firm (mikro, małych i średnich): - reforma procedur administracyjnych; - mniej uciążliwe kontrole i ochrona przed zmianami interpretacji prawa; - łatwiejsze odzyskiwanie długów; - płynna sukcesja jednoosobowych firm; - stworzenie nowego rodzaju spółki dla start-upów (prosta spółka akcyjna – PSA). Obniżenie CIT dla małych firm z 19% do 15%.	Pierwszy pakiet: VI 2016. Drugi pakiet (Konstytucja Biznesu): jesień 2016. Ustawa z 5 IX 2016 (CIT 15%) wejdzie w życie 1 I 2017.	Liczba kontroli przeprowadzonych w 2013: 77 000 (Główny Inspektorat Sanitarny), 78 000 (ZUS) itd. Okres przechowywania akt pracowniczych to obecnie 50 lat (jeden z najdłuższych na świecie). Ma być skrócony do 7-10 lat.
10.	Uszczelnienie systemu podatkowego	Nieszczelny system podatkowy rządu PO-PSL sprzyjał patologiom, np. oszustwom podatkowym czy stosowaniu agresywnej optymalizacji podatkowej, tj. unikaniu opodatkowania zysków w kraju ich osiągnięcia, czyli w Polsce. Powodowało to ogromne straty dla budżetu państwa . Szacowany niedobór wpływów z podatku CIT to 10-40 mld zł rocznie , a z podatku VAT – 25-55 mld zł rocznie . W latach 2007-2015 tzw. luka VAT wzrosła z 8,8% do 26% (unijna średnia to 15%). Należy wzmocnić skuteczność egzekwowania należnych podatków oraz zaostrzyć kary wobec przestępców . Zapewni to większe wpływy do budżetu państwa.	Pakiet działań uszczelniających system podatkowy w latach 2017-2019: - klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania i doprecyzowanie przepisów dot. PIT, CIT, VAT i akcyzy; - obniżenie limitu na transakcje gotówkowe pomiędzy firmami z 15 000 EUR na 15 000 PLN; - utworzenie Krajowej Administracji Skarbowej i Rejestru Dłużników Należności Publicznoprawnych; - informatyzacja kontroli ksiąg podatkowych (Jednolity Plik Kontrolny) i unowocześnienie systemów teleinformatycznych resortu finansów; Konfiskata mienia pochodzącego z przestępstwa (wyłudzenia VAT, prania brudnych pieniędzy itp).	Ustawa z 13 IV 2016 (15 000 zł) wejdzie w życie 1 I 2017. Ustawa z 29 IV 2016 (informatyzacja) weszła w życie 12 VI 2016. Ustawa z 13 V 2016 (klauzula) weszła w życie 15 VII 2016. Ustawa z 7 VII 2016 (unikanie VAT) weszła w życie 1 VIII 2016.	Zgodnie z „ <i>Wieloletnim Planem Finansowym Państwa 2016-2019</i> ”, skutkiem działań uszczelniających system podatkowy ma być: - zwiększenie dochodów podatkowych o 22-33 mld zł (w 2019); - zmniejszenie deficytu budżetowego – z 2,8% (2014) do 1,3% PKB (2019) w ujęciu strukturalnym. Ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej : trwają prace w Sejmie. Konfiskata mienia jest zgodna z dyrektywą 2014/42/UE. Projekt ustawy rząd PiS zgłosił już w 2006.
11.	Nowe źródła dochodów budżetowych	Polska była jednym z niewielu państw UE, które nie wprowadziły podatku bankowego. W ostatnich latach polski sektor bankowy osiągał znaczne zyski (15-16 mld zł rocznie) . Celem rządu PiS jest pozyskanie dotatkowych źródeł finansowania ważnych wydatków budżetowych o charakterze społecznym (np. programu Rodzina 500+).	Podatek od instytucji finansowych (tzw. podatek bankowy) – rocznie 0,44% aktywów banków, SKOK, firm ubezpieczeniowych i pożyczkowych (banki i SKOK – opodatkowanie aktywów powyżej 4 mld zł). Podatek od sprzedaży detalicznej – 0,8% i 1,4% przychodu ze sprzedaży detalicznej. Kwota wolna od podatku to 17 mln zł miesięcznie. Druga stawka podatkowa dotyczy przychodu powyżej 170 mln zł.	Ustawa z 15 I 2016 (podatek bankowy) weszła w życie 1 II 2016. Ustawa z 6 VII 2016 (podatek od sprzedaży) weszła w życie 1 IX 2016.	Dochody budżetu państwa pochodzące z dwóch nowych podatków szacowane są na 5,5-7,5 mld zł (ok. 4-5,5 mld zł z podatku bankowego i ok. 1,5-2 mld zł z podatku od sprzedaży detalicznej). Roczny koszt programu Rodzina 500+ to ok. 21-22 mld zł .

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
12. Jednolity podatek i kwota wolna od podatku	Rząd PO-PSL przyjął 3089 zł jako kwotę wolną od podatku. Oznaczało to opodatkowanie dochodów poniżej progu ubóstwa , tj. 6504 zł rocznie. 28 X 2015 Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy te są niezgodne z Konstytucją i tracą moc 30 XI 2016. Należy więc podnieść kwotę wolną. Można to połączyć z planowanym uproszczeniem podatków .	Uwzględnienie podwyższonej kwoty wolnej od podatku (ok. 8000 zł) w ramach jednolitego podatku. Wprowadzenie jednolitego podatku łączącego obecny podatek dochodowy (PIT), składkę zdrowotną (NFZ), składkę na ubezpieczenia społeczne (ZUS), składkę na Fundusz Pracy itp. Pobieranie podatku przez jednego poborcę (obecnie jest dwóch – urząd skarbowy i ZUS) obniży koszty poboru podatku.	Projekt ustawy (jednolity podatek i kwota wolna): jesień 2016. Planowane wejście w życie: 1 I 2018.	Rząd odstąpił od podnoszenia kwoty wolnej od podatku o 1000 zł rocznie do osiągnięcia 8000 zł, bo oznaczałoby to istotne obciążenia dla budżetu państwa (4, 8 i 12 mld zł w latach 2017, 2018 i 2019). Uwzględnienie tej kwoty w jednolitym podatku ma być neutralne dla budżetu (zbilansowane progresją podatkową).
13. Minimalne wynagrodzenie za pracę	Umowy cywilnoprawne (tzw. umowy śmieciowe) często zastępują w Polsce umowy o pracę. Ma to obniżyć koszty pracy, bo osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne (1,3 mln osób) mają bardzo niskie stawki godzinowe (np. 5-6 zł), a ich wynagrodzenie jest niższe od płacy minimalnej . Jest to nieuczciwa konkurencja dla firm zatrudniających pracowników na umowy o pracę. Należy chronić najmniej zarabiających pracowników i zniechęcać pracodawców do zawierania umów cywilnoprawnych.	Wprowadzenie minimalnego wynagrodzenia za pracę na poziomie 12 zł brutto za godzinę w odniesieniu do umów cywilnoprawnych (umów zlecenia, umów o dzieło) czy jednoosobowej działalności gospodarczej. Zapewnienie corocznego wzrostu stawki godzinowej , zgodnie ze wzrostem płacy minimalnej. Zniesienie przepisów dyskryminujących młode osoby na rynku pracy, tj. zasady, że wynagrodzenie w pierwszym roku pracy może wynieść 80% minimalnego wynagrodzenia za pracę.	Ustawa z 22 VII 2016 (minimalne wynagrodzenie) wejdzie w życie 1 I 2017.	Minimalne wynagrodzenie za pracę (stawka godzinowa) istnieje w UE i na świecie (stosuje ją ok. połowy krajów OECD, niedawno wprowadziły ją Niemcy). W Polsce płaca minimalna wynosi 1850 zł brutto miesięcznie. Zastosowanie minimalnej stawki godzinowej 12 zł brutto podniosłoby płacę minimalną do 2016 zł brutto (zakładając 168 godzin przepracowanych w miesiącu).
Bezpieczeństwo				
14. Siły zbrojne	W związku z agresją Rosji na Ukrainę (2014) nastąpiło istotne pogorszenie bezpieczeństwa w Europie. Dotyczy to zwłaszcza tzw. wschodniej flanki NATO (Polska, Rumunia, Bułgaria, Litwa, Łotwa, Estonia). W krajach tych nie ma stałych baz wojskowych NATO (takich jak np. w Niemczech). Mimo potencjalnego zagrożenia ze wchodu (Rosja), rząd PO-PSL dokonał przemieszczenia polskich wojsk ze wschodniej części kra-	Rozmieszczenie wojsk NATO na wschodniej flance (w Polsce i w kilku innych krajach) – na zasadzie stałej rotacji. Budowa systemu obrony przeciwrakietowej NATO (tzw. tarczy antyrakietowej) w Rumunii i w Polsce. Zwiększenie liczebności polskiej armii w ciągu najbliższych lat (z obecnych 100 000 do 150 000 żołnierzy), a także jej modernizacja (techniczna, strukturalna i kadrowa).	V 2016: rozpoczęto budowę bazy wojskowej USA w Redziko-wie k. Słupska. 8-9 VII 2016 (szczyt NATO w Warszawie): bataliony NATO w Polsce do 2017.	Na szczycie NATO w Warszawie (VII 2016) podjęto decyzję o wzmocnieniu obecności wojskowej NATO w Europie Wschodniej (Polska, Litwa, Łotwa, Estonia) – łącznie 4 grupy batalionowe (4000 żołnierzy). W regionie rozmieszczona zostanie brygada pancerna USA (4500 żołnierzy) i siły szybkiego reagowania NATO (tzw. szpica, 5000 żołnierzy).

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
	<p>ju i rozlokował je w pobliżu zachodniej granicy. Mimo znacznych wydatków budżetowych w ostatnich latach (50 mld zł), rząd nie ukończył żadnego programu modernizacji armii.</p> <p>Konieczne jest wzmocnienie potencjału obronnego NATO, a także zwiększenie i unowocześnienie polskiej armii.</p>	<p>Stworzenie Wojsk Obrony Terytorialnej – docelowo 17 paramilitarnych brygad WOT w 16 województwach (łącznie 35 000 żołnierzy-ochotników).</p> <p>Zwiększenie wydatków budżetowych na siły zbrojne do 3% PKB (poprzedni rząd wydawał na obronność od 1,69% do 1,93% PKB).</p>	<p>Koniec 2016: powstanie 3 brygad WOT we wschodniej części kraju.</p>	<p>7-17 VI 2016: w Polsce odbyły się największe po 1989 ćwiczenia wojskowe „Anakonda” (wojska lądowe, powietrzne, morskie i specjalne). Udział wzięło 31 000 żołnierzy z 18 państw NATO i 5 innych państw (w tym 12 000 żołnierzy polskich).</p>
15.	<p>Działania antyterrorystyczne</p> <p>Zamachy terrorystyczne we Francji, Belgii i Niemczech (2015 i 2016), a także wcześniejsze w Madrycie i Londynie (2004 i 2005) potwierdzają, że wzrasta zagrożenie terrorystyczne w Europie. Sprzyja temu niekontrolowany napływ imigrantów do Europy (zwłaszcza w 2015, gdy do Europy przybyło od 1 mln do 1,5 mln migrantów z Azji i Afryki).</p> <p>Mimo to rząd PO-PSL nie przygotował ustawy antyterrorystycznej. Organy państwa (policja, służby specjalne) muszą mieć skuteczne narzędzia do walki z zagrożeniami (np. terroryzmem), aby zapewnić bezpieczeństwo swoim obywatelom (co jednak może wiązać się z pewnym ograniczeniem swobód obywatelskich, jak np. w USA po zamachach z 11 IX 2001).</p>	<p>ABW stworzy wykaz osób podejrzanych o terroryzm i uzyska szeroki dostęp do baz danych (m.in. do tajemnicy bankowej).</p> <p>Kontrola operacyjna cudzoziemców (podstęp, podgląd, kontrola korespondencji) do 3 miesięcy (możliwe przedłużenie). Możliwe blokowanie rozmów telefonicznych i dostępu do internetu. Obowiązek rejestracji kart pre-paid (dotychczas anonimowych).</p> <p>Możliwość aresztowania na 14 dni osób podejrzanych o terroryzm. Areszt i przeszukania możliwe całą dobę (dotychczas tylko od 6.00 do 22.00).</p> <p>Nowe kary dla terrorystów (np. do 5 lat więzienia za udział w szkoleniu terrorystycznym). Możliwość natychmiastowego wydalenia z kraju cudzoziemców stanowiących zagrożenie, czasowego zamknięcia granic, zakazu organizacji impres masowych itp.</p>	<p>Ustawa z 15 I 2016 (o policji) weszła w życie 7 II 2016.</p> <p>Ustawa z 10 VI 2016 (antyterrorystyczna) weszła w życie 2 VII 2016.</p>	<p>Ustawa antyterrorystyczna miała być uchwalona przed dwoma bardzo ważnymi wydarzeniami w Polsce w VII 2016: szczytem NATO (Warszawa) i Światowymi Dniami Młodzieży (Kraków, ok. 3 mln uczestników).</p> <p>Rząd PO-PSL nie wykonał wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 30 VII 2014, co groziło paraliżem policji i służb specjalnych od 7 II 2016, gdyby nie została zmieniona ustawa o policji i inne ustawy.</p> <p>Rząd PO-PSL zlikwidował połowę posterunków policji (418 z 817). Obecnie trwa ich przywracanie.</p>
16.	<p>Bezpieczeństwo energetyczne</p> <p>Budowa gazociągu Nord Stream 2 (do końca 2019) uzależniłaby UE od dostaw gazu z Rosji i obniżyła bezpieczeństwo energetyczne UE i Polski. Należy więc zablokować jego budowę i szukać rozwiązań alternatywnych.</p> <p>Rząd PO-PSL doprowadził do kryzysu sektora węgla kamiennego: brak restrukturyzacji, wzrost zadłużenia (14 mld zł), protesty górników itp. Prywatyzacje spółek energetycz-</p>	<p>Działania Polski na forum UE, aby nie dopuścić do budowy Nord Stream 2, który jest sprzeczny z ideą europejskiej unii energetycznej. Rozważenie rurociągu Baltic Pipe (Norwegia-Dania-Polska).</p> <p>Utworzenie Ministerstwa Energii i powołanie Polskiej Grupy Górniczej (PGG), która przejęła 11 kopalń i 4 zakłady zadłużonej Kompanii Węglowej. PGG ma osiągnąć rentowność w ciągu 2 lat.</p>	<p>PGG powołano 1 V 2016.</p> <p>Ustawy z 20 V (elektrownie wiatrowe), 22 VI (OZE) i 22 VII 2016 (prawo energetyczne) weszły w życie 16 VII, 1 VIII i 2 IX</p>	<p>W V 2016 ruszyła budowa Gazociągu Transadriatyckiego (TAP), który od 2020 ma dostarczać gaz z Azerbejdżanu do Europy (przez Turcję, Grecję i Albanii do Włoch) – początkowo 10 mld m³ rocznie, a z czasem 20 mld m³, co zaspokoiłoby ok. 20% zapotrzebowania UE.</p> <p>Przepustowość gazoportu w Świnou-</p>

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
	<p>nych były chaotyczne i doraźne. Ponadto dokonano błędnych inwestycji, które generują straty (np. elektrownia w Stalowej Woli).</p> <p>Bezpieczeństwo energetyczne Polski to zachowanie węgla jako źródła energii oraz dokończenie budowy i rozbudowa gazoportu.</p>	<p>Uruchomienie gazoportu w Świnoujściu (pierwsze dostawy gazu z Kataru w XII 2015 i II 2016; jesienią 2016 – komercyjne dostawy gazu). Rozważana jest budowa drugiego gazoportu (okolice Trójmiasta).</p> <p>Restrukturyzacja sektora energetycznego i rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) w Polsce.</p>	<p>2016.</p> <p>Nowa strategia dostaw energii po wygaśnięciu umowy z Gazpromem (2022).</p>	<p>ujściu to 5 mld m³ rocznie, tj. 1/3 polskiego zapotrzebowania na gaz. Rozważana jest rozbudowa do 7,5 mld m³ (50% zapotrzebowania).</p> <p>Powołanie PGG pozwoliło zachować 100 000 miejsc pracy.</p>
Wymiar sprawiedliwości				
17. Prokuratura	<p>Lata 2007-2015 to chaos i anarchia w prokuraturze. Szefowie prokuratur rejonowych, okręgowych i apelacyjnych mogli ignorować polecenia przełożonych, ale nie mogli być odwołani (kadencyjność). Prokuratura działała opieszale i wybiórczo – ścigała drobne wykroczenia, a nie poważne przestępstwa.</p> <p>Rozdzielenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego było fikcyjne (rząd miał wpływ na szefa prokuratury, kontrolował budżet prokuratury itp).</p> <p>Należy przywrócić sprawność działania prokuratury, a także zaufanie społeczne do wymiaru sprawiedliwości.</p>	<p>Połączenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego, który będzie powoływał i odwoływał szefów prokuratur w dowolnym czasie (likwidacja kadencyjności).</p> <p>Utworzenie w prokuraturze wyspecjalizowanych jednostek do szybkiego i skutecznego ścigania korupcji i przestępczości zorganizowanej, w tym gospodarczej i finansowo-skarbowej.</p> <p>Likwidacja wojskowych jednostek prokuratury. Prokuratorzy wojskowi będą również prowadzić postępowania w sprawach powszechnych.</p> <p>Zasada jawności i przejrzystości: decyzje na piśmie, jawne oświadczenia majątkowe prokuratorów, jawne postępowania dyscyplinarne itd.</p>	<p>Ustawa z 28 I 2016 (o prokuraturze) weszła w życie 4 III 2016.</p>	<p>Podporządkowanie prokuratury generalnej ministerstwu sprawiedliwości jest stosowane w krajach UE (Francja, Belgia, Holandia, Czechy).</p> <p>W czasie rządów PiS (2005-2007) wykrywalność korupcji wzrosła o 80%, a przestępczość spadła o 25%. Liczba Polaków pozytywnie oceniający wymiar sprawiedliwości wzrosła z 22% (X 2005) do 46% (IV 2007).</p> <p>Prokuratorzy wojskowi prowadzili średnio 17-krotnie mniej spraw niż prokuratorzy powszechni.</p>
18. Sądownictwo	<p>Obecna struktura sądów powszechnych jest zbyt rozbudowana (sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne). Postępowania sądowe są przewlekłe mimo dużej liczby sędziów.</p> <p>Istnieje skomplikowany i niedemokratyczny proces wyboru członków KRS. Ich kadencje są różne (indywidualne/grupowe).</p> <p>Należy uproszczyć, usprawnić i zdemokratyzować system sądownictwa w Polsce.</p>	<p>Struktura sądownictwa uproszczona do dwóch instancji: sądów okręgowych i apelacyjnych (średnie sądy zastąpią małe, mniej wydajne sądy).</p> <p>Przejrzysty tryb wyboru 15 sędziów na 4-letnie kadencje w KRS. Kadencje mają rozpoczynać się w tym samym czasie. Członkiem KRS będzie można być tylko jedną kadencję (obecnie 2 kadencje).</p> <p>Wprowadzenie skutecznych środków dyscyplinarnych dla nieefektywnych sędziów.</p>	<p>Projekt ustawy z 2 V 2016 (KRS): na etapie konsultacji publicznych.</p> <p>Projekt ustawy o ustroju sądów powszechnych: prace w toku.</p>	<p>Sądy rejonowe (obecnie 321) mają zostać zlikwidowane. Liczba sądów okręgowych wzrośnie z 45 do ok. 170, a apelacyjnych z 11 do 40.</p> <p>Zgodnie z Konstytucją (art.187), Krajowa Rada Sądownictwa (KRS) składa się z 25 członków, w tym m.in. 15 wybieranych spośród sędziów i 6 spośród posłów i senatorów.</p>

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
19. Prawo karne	Kary za brutalne i okrutne przestępstwa o charakterze seksualnym są w Polsce stosunkowo łagodnie orzekane. Należy wprowadzić zasadę „ zero tolerancji ” wobec takich przestępstw i znacznie zaostrzyć kary dla przestępców (w tym pedofilów). Majątek pochodzący z przestępstwa należy konfiskować.	Proponowane kary pozbawienia wolności : - morderstwo w związku ze zgwałceniem: 25-30 lat lub dożywocie (obecnie 12-25 lat lub dożywocie); - zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem: 10-30 lat (obecnie 5-15 lat); - zgwałcenie zbiorowe: 8-20 lat (obecnie 3-15 lat).	Ustawa z 13 V 2016 (rejestr pedofilów) wejdzie w życie 1 X 2017. Założenia reformy „zero tolerancji”: VI 2016.	Jedna z dwóch części rejestru przestępców seksualnych (m.in. pedofilów) ma być publiczna. Planowane zmiany: konfiskata majątku przestępców z zastosowaniem odwróconego ciężaru dowodu (<i>vide</i> Niemcy, Włochy, Wielka Brytania).
20. Trybunał Konstytucyjny	Niekonstytucyjne zmiany w ustawie o TK dokonane w VI 2015 przez koalicję PO-PSL (dot. wyboru sędziów TK) doprowadziły do krzysu konstytucyjnego . Nowy Sejm dokonał ponownego wyboru 5 sędziów, ale 3 z nich Prezes TK nie dopuszcza do orzekania . Wyroki TK z 9 III i 11 VIII 2016 (dot. ustaw o TK z 22 XII 2015 i 22 VII 2016) zostały wydane niezgodnie z prawem . W związku z tym rząd ich nie opublikował (w VIII 2016 rząd opublikował 21 innych wyroków TK). Konieczne jest rozwiązanie kryzysu, aby zapobiec powstaniu chaosu prawnego .	Zgodnie z ustawą z 22 VII 2016, TK orzeka w pełnym składzie (min. 11 sędziów) w sprawach szczególnie zawiłych, dot. weta prezydenta, ustawy o TK itp (poprzednio pełny skład oznaczał min. 13 sędziów). Konstytucyjność ustaw badają składy 5-osobowe , a innych aktów prawnych – składy 3-osobowe . Sprawy są rozpatrywane w kolejności wpływu do TK (wyjątki to m.in. weto prezydenta, ustawa budżetowa i ustawa o TK). Orzeczenia TK zapadają zwykłą większością (a nie większością 2/3 głosów jak poprzednio). Mniejszość blokująca – sprzeciw 4 sędziów podczas narady w pełnym składzie (odroczenie narady o 3-6 miesięcy, w końcu głosowanie).	Ustawa z 22 VII 2016 (TK) weszła w życie 16 VIII 2016. Ustawa z 22 XII 2015 (TK) weszła w życie 28 XII 2015 (uchylona przez ustawę z 22 VII 2016). Nowa ustawa o TK: jesień 2016.	Koalicja PO-PSL dążyła do zdominowania TK (wybierając 14 z 15 sędziów), aby po przegranych wyborach móc paraliżować prace Sejmu i uniemożliwić wprowadzenie reform zapowiedzianych przez PiS. Ustawa z 22 VII 2016 (uwzględniająca część postulatów opozycji i Komisji Weneckiej) to kompromis , który miał zakończyć kryzys wokół TK. Kadencja obecnego Prezesa TK kończy się 19 XII 2016 .
Inne reformy				
21. Polityka kulturalna i historyczna	Cechą rządów PO-PSL była tzw. pedagogika wstydu , tj. przyzwolenie na wybiórcze i tendencyjne (często fałszywe) przedstawianie polskiej historii i cech narodowych, które kompromitowało Polskę i Polaków, niszczyło polską tożsamość i dumę narodową. Należy aktywnie i umiejętnie promować patriotyzm, polską kulturę i historię , a także kształtować pozytywny wizerunek Polski w kraju i na świecie.	Upowszechnianie patriotyzmu w społeczeństwie, w tym wśród młodzieży („moda na polskość” – bohaterowie narodowi, odkrywanie nieznanych kart historii (np. żołnierze wyklęci), świętowanie rocznic, nowoczesne muzea, kino patriotyczne itp). Wzmocnienie dyplomacji kulturalnej (promocja polskiej narracji historycznej, polskiej racji stanu itp), w tym reforma Instytutów Polskich , które odpowiadają za promowanie polskiej kultury za granicą. Reforma Instytutu Pamięi Narodowej .	Ustawa z 29 IV 2016 (IPN) weszła w życie 16 VI 2016. Wytyczne MSZ dla Instytutów Polskich z 20 V 2016.	Muzeum Powstania Warszawskiego powstałe z inicjatywy Prezydenta L.Kaczyńskiego (2004) jest bardzo popularne wśród Polaków i obcokrajowców, dorosłych i młodzieży. Powstają kolejne nowoczesne muzea. Uroczyste obchody państwowe : 1050. rocznica Chrztu Polski (2016), 225. rocznica Konstytucji 3 Maja (2016), 100. rocznica odzyskania niepodległości (2018) i inne.

	Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
22.	Media publiczne	<p>Przez ostatnie 8 lat media publiczne (kierowane przez ludzi związanych z PO, PSL i SLD) były bardzo stronnice i uprawiały rządową propagandę: wyraźnie wspierały koalicję rządową (PO-PSL) i silnie atakowały opozycję (PiS). Służby specjalne inwigilowały ponad 50 niezależnych dziennikarzy.</p> <p>W mediach publicznych należy przywrócić obiektywizm i pluralizm. Powinny one też lepiej realizować swoją ustawową misję (m.in. promować polską kulturę i wartości).</p> <p>Należy zwiększyć skuteczność poboru opłat audiowizualnych, które płaci jedynie niewielka część społeczeństwa (ok. 30%).</p>	<p>Utworzenie Rady Mediów Narodowych, która będzie dokonywać wyboru władz (zarządów i rad nadzorczych) mediów publicznych (Telewizja Polska, Polskie Radio, Polska Agencja Prasowa).</p> <p>5-osobowa Rada składa się z przedstawicieli rządu i opozycji – 3 członków wybieranych przez Sejm i 2 członków wybieranych przez Prezydenta spośród kandydatów zgłoszonych przez partie opozycyjne. Kadencja członka Rady trwa 6 lat.</p> <p>Misja mediów narodowych będzie finansowana ze składek audiowizualnych płaconych przez osoby fizyczne i prawne. Składki zastąpią dotychczasowy abonament RTV i będą pobierane razem z rachunkiem za prąd.</p>	<p>Ustawa z 22 VI 2016 (Rada Mediów Narodowych) weszła w życie 7 VII 2016.</p> <p>Składka audiowizualna: prace w toku.</p>	<p>Jako środek tymczasowy – mający na celu zaprzestanie antyrządowej propagandy w mediach publicznych – uchwalona została tzw. „mała” ustawa medialna (z 30 XII 2015), która dokonała zmian we władzach publicznej telewizji i radia.</p> <p>Podobne systemy poboru opłat audiowizualnych istnieją w UE (np. we Włoszech). Planowana składka audiowizualna w Polsce (ok. 40-45 € rocznie) będzie jedną z najniższych w UE (Czechy - ok. 60 €, Włochy - 100 €, Francja - 137 €, Irlandia - 160 €).</p>
23.	Cyfryzacja administracji publicznej	<p>Rząd PO-PSL dysponował dużym budżetem na budowę e-administracji do 2015 (ok. 4 mld zł, w tym 3,4 mld zł z funduszy UE).</p> <p>Brak zintegrowanej strategii informatyzacji państwa spowodował, że projekty realizowano w sposób nieskoordynowany i chaotyczny, co prowadziło do powielania działań i błędów, nieefektywnego wykorzystania środków finansowych (unijnych i krajowych) itp. W efekcie nie funkcjonują systemy e-podatki, e-zdrowie itp.</p> <p>Należy uporządkować chaos kompetencyjny w cyfryzacji i nadrobić zaległości w zakresie budowy przyjaznej dla obywateli i bezpiecznej e-administracji. Każdy obywatel, organizacja i przedsiębiorca powinien móc w prosty sposób załatwić drogą elektroniczną dowolną sprawę administracyjną.</p>	<p>Naprawa/usprawnienie kluczowych systemów informatycznych państwa (np. ePUAP2, CEPIK, SRP, eZdrowie, platforma ZUS).</p> <p>Realizacja cyfrowych usług publicznych (e-usług) poprzez: wprowadzenie usług zaufania i tożsamości cyfrowej (eID (Profil Zaufany) oraz mID), a także integrację rejestrów państwowych i baz danych w celu ich współpracy i wymiany danych.</p> <p>Program „Internet dla szkół”: podłączenie wszystkich szkół do szybkiej sieci szerokopasmowej i wyposażenie placówek w nowoczesny sprzęt.</p> <p>Program „Polska Cyfrowa”: cyfryzacja zasobów administracji, nauki i kultury; zapewnienie każdemu Polakowi dostępu do szerokopasmowego internetu.</p> <p>Inicjatywa „cashless/paperless”: zwiększenie obrotu bezgotówkowego w gospodarce i eliminacja papieru z procedur administracyjnych (upowszechnienie e-płatności i e-dokumentów).</p>	<p>Ustawa z 25 II 2016 (wykorzystanie informacji sektora publicznego) weszła w życie 16 VI 2016.</p> <p>Ustawa z 9 VI 2016 (sieci telekomunikacyjne) weszła w życie 1 VII 2016.</p> <p>Inne ustawy (usługi zaufania, identyfikacja elektroniczna, cyberbezpieczeństwo): prace w toku.</p>	<p>Wg raportu NIK, system ePUAP, który miał służyć komunikacji obywateli z administracją publiczną, służył głównie komunikacji między urzędami (96% spraw), a nie załatwianiu spraw obywateli i przedsiębiorców (4% spraw).</p> <p>System ePUAP kosztował 120 mln zł, a jest bardzo awaryjny, nieprzyjazny dla użytkownika (zbyt skomplikowany) i niechętnie używany przez obywateli.</p> <p>W czasie rządów PO-PSL przez kilka lat nie można było korzystać z zakupionego za 320 mln zł sprzętu informatycznego. Przez niezakończenie projektów rząd PO-PSL nie wykorzystał 500 mln zł z funduszy UE.</p>

Reforma	Diagnoza i cele (dlaczego reforma jest potrzebna)	Kluczowe elementy reformy	Wdrożenie (faktyczne lub planowane)	Informacje dodatkowe
24. Infrastruktura transportowa	<p>W IX 2007 rząd PiS planował wybudowanie 3200 km autostrad w latach 2008-2012. W XII 2007 rząd PO-PSL planował 4000 km. Do końca 2012 wybudowano 1400 km autostrad i dróg ekspresowych, a do 2015 - 2060 km.</p> <p>W IX 2015 rząd PO-PSL przyjął program budowy dróg krajowych na 2014-2023 (3900 km autostrad i dróg ekspresowych oraz 57 obwodnic). Jest on niezbyt realny, bo limit finansowy to 107 mld zł, a koszt inwestycji to 198 mld zł. Program należy zoptymalizować.</p> <p>Należy też rozwijać inne gałęzie transportu, aby powstała nowoczesna sieć transportowa integrująca transport drogowy, kolejowy, wodny śródlądowy, porty morskie i lotnicze.</p>	<p>Rozbudowa autostrad i dróg ekspresowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - połączenie polskich portów (Świnoujście, Szczecin, Gdańsk) z południem Europy (drogi S3 i A1); - budowa polskich odcinków tras międzynarodowych – Via Baltica (S61/S8) i Via Carpatia (S19). <p>Nowelizacja prawa zamówień publicznych, aby zwiększyć udział małych i średnich firm w przetargach (m.in. kwestia rażąco niskich cen, wzmocnienie pozacenowych kryteriów oceny, podział zamówień na mniejsze części, eliminacja firm-teczek itp).</p> <p>Zapewnienie kontynuacji systemu poboru opłat na autostradach (system viaTOLL wygasa w 2018).</p> <p>Wdrożenie rekomendacji Komitetu Sterującego Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.</p>	<p>Ustawa z 13 V 2016 (opłata elektroniczna) weszła w życie 18 VI 2016.</p> <p>Ustawa z 22 VI 2016 (zamówienia publiczne) weszła w życie 28 VII 2016.</p> <p>Aktualizacja programów budowy dróg i modernizacji kolei: prace w toku.</p>	<p>Cena budowy kilometra autostrady w Polsce to 9,6 mln € (Niemcy - 8,2 mln €, Hiszpania - 6,7 mln €, Dania - 5,9 mln €).</p> <p>Via Carpatia – trasa z Litwy do Grecji przez 7 państw UE (w Polsce przez województwa wschodnie).</p> <p>Via Baltica – droga ekspresowa z Warszawy do Tallinna (przez Polskę, Litwę, Łotwę i Estonię).</p> <p>Od II 2016 pracuje powołany przez Ministra Infrastruktury Komitet Sterujący ds. optymalizacji procesu realizacji inwestycji drogowych, a w V 2016 powstała Rada Ekspertów.</p>
25. Rolnictwo (obróć ziemią)	<p>Nie była w pełni realizowana – wyrażona w art. 23 Konstytucji – zasada, że podstawą ustroju rolnego jest gospodarstwo rodzinne, prowadzone przez rolnika indywidualnego. Należy więc w pełni wdrożyć tę zasadę.</p> <p>Ziemia w Polsce była często nabywana w celach spekulacyjnych przez osoby nie zainteresowane jej uprawą, lecz osiągnięciem zysku z jej sprzedaży. Powodowało to stały wzrost cen nieruchomości rolnych (w ciągu ok. 20 lat wzrosły one kilkudziesięciokrotnie, do ok. 40 000 zł/ha na rynku prywatnym). Należy więc ograniczyć spekulacyjny obrót ziemią i wzrost cen gruntów.</p> <p>Wg FAO, wzrost zapotrzebowania na żywność do 2050 r. wyniesie 70%. Ziemia rolna powinna więc służyć produkcji rolnej prowadzonej przez wykwalifikowane osoby.</p>	<p>Co do zasady, nabywcą nieruchomości rolnej może być rolnik indywidualny, tj. osoba, która osobiście pracuje w gospodarstwie do 300 ha, ma kwalifikacje rolnicze i co najmniej od 5 lat mieszka w gminie, w której położona jest jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego.</p> <p>Określone podmioty (np. rodzina zbywcy) mogą nabywać grunty rolne bez ograniczeń. Inne uprawnione podmioty – po uzyskaniu zgody prezesa ANR.</p> <p>Obowiązek prowadzenia gospodarstwa, w skład którego weszła nabyta nieruchomość rolna, przez okres 10 lat (obróć prywatny) lub 15 lat (obróć państwowy). Za zgodą sądu lub prezesa ANR okresy te mogą być skrócone.</p> <p>Wstrzymanie sprzedaży nieruchomości Skarbu Państwa na 5 lat (w uzasadnionych przypadkach nabycie nieruchomości rolnej będzie możliwe za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi).</p>	<p>Ustawa z 14 IV 2016 (obróć ziemią rolną) weszła w życie 30 IV 2016.</p> <p>1 V 2016 upłynął 12-letni okres przejściowy, w trakcie którego cudzoziemcy nie mogli kupować ziemi w Polsce.</p>	<p>Ograniczenia w obrocie ziemią istnieją w wielu państwach UE (Francja, Niemcy, Dania, Włochy, Hiszpania, Węgry, Bułgaria).</p> <p>Regulacje wprowadzone w IV 2016 opierają się na zasadzie równego traktowania, tj. mają identyczne zastosowanie do obywateli Polski i innych państw, a także spółek z kapitałem polskim i zagranicznym.</p> <p>W Polsce systematycznie zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych. W latach 2002-2010 ubyło ok. 1,4 mln ha użytków, tj. 8,3 % ich ogółu.</p> <p>Ceny ziemi rolnej w Polsce (ok. 6300 €/ha) są znacznie niższe niż w UE, np. w Niemczech (16 000 €), Danii (22 000 €) czy Holandii (52 000 €).</p>